



Asszony a tükörben

A keresztanyám idős korára megbolondult. Rettenetesen lefogyott, és a kilóival együtt az esze is elhagyta szegényt. Egyik napról a másikra szinte. Persze, nem szó szerint kell érteni, nem is lett volna ennyire feltűnő, ha egyik napról a másikra történik, mert mindennap ugyan nem jártam át hozzá, de hetente legalább egyszer-kétszer rányitottam az ajtót, hol különféle ürüggyel, hol vittem is neki valamit, mikor mit, télen egy kis lesütött nyúlhúst, jó fokhagymásan, azt nagyon szerette, főleg a máját, zsíros kenyérré szelve, ő meg küldött helyette mást, hol ezt, hol azt, amit éppen sütött vagy főzött, hiába mondtam neki, hogy inkább egye meg ő. Olyan finom lekváros buktát senki sem tud sütni, mint amilyet ő sütött, amíg sütött, ebben biztos vagyok, de sajnós mióta nincs egészen magánál, már nem süt, nem is várom el tőle, örülök, ha magában nem tesz kárt, nem hogy még a konyhában is önállóan tevékenykedjen. Állandó felügyelet alatt kell tartani, az unokatestvéremék fogadtak mellé egy házi gondozót, másképp nem tudják megoldani, mind a ketten dolgoznak. Igen, a keresztanyám a nagynéném is egyben, édesanyám húga, mindössze tizenhét éves volt, mikor én születtem, nagy szencziáció volt neki abban a korban, dajkálhatott, vasalhatta a köténykéimet, szerintem nem is engedte volna ki a kezéből, hogy más vasalja, annyira szerette, legalábbis én mindig erre a következtetésre jutottam, amikor mesélte. Az utolsó időkben elég gyakran tette, aztán amióta megbomlott az agya, már semmi másról nem beszélt, mint hogy ő milyen, hogy néz ki, aztán egy szép napon föl sem ismerte már magát a tükörben, Ki ez itt bent nálam, egy idegen nő, gyere hamar, nézd meg!, fogadott egyik este, mikor átmentem hozzá a frissen sütött vajás pogácsámmal. Álltam a gőzölgő tállal a kezemben, és nem tudtam hirtelenjében, sírjak vagy nevessek.

Tudom, semmi mulatságos nincs a történetben, rettenetesen szomorú, ha valakit elhagy a józan ítélőképessége, én mégis megkönnyebbültem. Magam sem tudom, miért, de elkezdtem okoskodni, azt mondtam magamban, nézzük racionálisan a dolgokat, végső soron a nagynéném eléggé benne van a korban, érthette volna bármi, az agyér-elmeszesedéstől kezdve a köszvényig mindenféle nyavalya, egész hátralévő életére tolókokcsiba kényszeríthette volna a sokízületi gyulladás, arról nem is beszélve, hogy ha rákos lesz, vagy más efféle, a rettenetes kór végleg ágyhoz köti úgy, hogy közben tiszta marad a feje. Ilyen megközelítésben már egész más képet kezdett festeni a dolog, és arra gondoltam, nincs ebben semmi tragikus, eljárnak felettünk az évek, megöregszünk, megváltozunk, befelé fordulunk, a világ dolgai egyre idegenebbek lesznek, egye kevésbé érdekelnek bennünket, mindössze ennyi történik, természetes folyamat, kár rajta sopánkodni. Tudomásul kell venni, hogy aki nem hal meg fiatalon, az ha tetszik, ha nem, megöregszik, hiába próbál meg tinédzsernek látszani hetvenévesen, akkor se tudja lefejtetni magáról az éveket.

Nagynéném nagyon szép volt lány korában. A régi fényképeken úgy néz ki, mint egy filmsztár, kezében a ridiküljével, sikkesen a hajókorlátnak dőlve, vagy éppen fürdőruhásan egy ladikban, kinyújtott karját hanyagul a ladik szélére támasztva, vagy egyszerűen csak ahogy áll kirándulóbusz előtt a többiek között, mert ott is kitérnek, annyival nemesebb, igen, nemesebb a tartása, az egész lénye, ahogy karjára vetve tartja a kabátját, mint aki éppen csak megállt egy pillanatra a busz előtt, hogy lefényképezhessék.

Igazi városi lány volt, még akkor is, ha nagyanyámék nem egészen a belvárosban laktak, hanem ennek a kisvárosnak a tisztviselőtelepén, ahol most is, csak néhány utcával beljebb, mert akkor ezen a részen még búzavirágmező volt, gyerekkoromból én is emlékszem rá, milyen gyönyörű volt, egyszerre nyílt a búzavirág meg pipacs a réten, ahol mára az új városrész sorházas övezete nőtte ki magát. Közel az erdő is, gyalog félóra, oda is gyakran eljártunk, többnyire nagyapámmal, aki nagy gombaszakértő volt, de jó néhányszor a nagynéném is jött velünk.

Istenem, mi lett belőle!, tűnődtem eleinte, mikor még hiába vigasztaltam magam, hogy elrepültek fölötte az évek, ennyi történt csupán, de igazságtalannak tartottam, hogy így járjon szegény. Gyere, nézd meg te is, mondta!, és odarángatott szinte a tükörhöz, ott mutogatott, hogy kik ezek itt a tükörben, és közben nézett rám, én meg elképedve mondtam neki, hogy Mi ketten, ki más lenne?, de ő vigasztalhatatlan maradt, olyan gyanús arccal nézett rám, mintha én is ellene esküdtem volna, mint az egész világ.

Hát nem látod?, kérdeztem, csodálkozást, döbbenetet vagy ijedséget is leplezve a hangomban, igyekeztem természetesen beszélni, mintha valamit is számítana, de akkor még nem tudhattam, hogy minden hiába, visszafordíthatatlan ez a leépülés. *Atrófia cerebri*, agysorvadás, ez állt az orvosi papírjain, ezt állapították meg a CT-n, amire elkísértem, az orvos azt mondta, hatvanéves kor után normális, minden embernek pusztulnak az idegsejtjei egész élete során, és nem termelődnek újra, fokozatosan veszít térfogatából az agy. Hiába mondtam neki, hogy keresztanyámnak éjjel rémálmai, nappal meg látomásai vannak, azt felelte, ez nem függ össze az agysorvadásával, ennek valami más oka lehet, vigyem pszichiáterhez, majd az megállapítja. Nem vittem el. Minek kínozzam, gondoltam magamban, nem veszélyes, én így is elfogadom, akkor meg minek kitenni annak a hercehurcának, hogy hetente elrángatom oda, várakozás a rendelőben, vizsgálat, utána vissza a busszal, ennek semmi értelme.

Gyere, nézd!, mutatott másnap is ugyanúgy, félve, a tükörbe, oda se mert nézni, az arcán viszolygás, iszony és rémület látszott egyszerre, én meg nem tudtam, mi a jobb, ha most erősködök, nekiállok bizonygatni, hogy de igenis ő az, csak nem ismer magára, vagy ha inkább ráhagyom, és olyasmit mondok neki, amit hallani akar. Már túl voltam előző napi döbbenetemen, amit előtte ügyesen lepleztem, és azt mondtam neki, ne aggódjon, csak szóljon át nekem, én meg majd elkergetem, azzal elhúztam az előszobafali tükörtől, és bementem vele a konyhába, leültettem, az asztal közepére tettem a kosaramat, amiben az ebédjét vittem, és hangosan beszélni kezdtem. Mindezt mondtam, ami éppen eszembe jutott, csak hogy ne maradjak csöndben, ne

hagyjak időt neki a gondolkodásra. Kérdeztem. Folyamatosan kérdeztem, Ugye?, de a válasza se hagytam időt neki, beszéltem megállás nélkül, hogy eltereljem a gondolatait.

Kicsit meg kellett melegítenem a pörköltet, amit vittem neki. Úgy találtam, nem elég meleg, ha rámerem, teljesen kihűl tőle a nokedli, úgyhogy inkább alágyújtottam, hagytam, hogy jól forrósodjon át, és miközben kevergettem, hogy ne égjen oda, továbbra is beszéltem, egy pillanatra se hallgattam el. Nem tudom, mit reméltem ettől. Talán azt, hogy nem szólal meg a keresztanyám, és nem kell szembesülnöm percrel percre a megmásíthatatlan ténnyel, amely pedig kíméletlenül ott van az arcán, a tekintetéből is azt olvashatom ki, hogy mindennek vége, mostantól ez már egy másik világ, nekem is, neki is, két külön világban létezünk ezután, egymástól egyre távolabb, egyre nagyobb szakadék tátong köztünk, és hiába kapálózunk, a végén majd úgy nézünk ki, mint aki két leszakadt kontinensről mutogat egymásnak, vagy mint az egymástól távolra sodródó tutajon a két hajótörött, aki már nem hallja egymás szavát, csak egyre kétségbeesettebben integet, hadonászik, pedig tudhatná, hogy semmi remény, az életben többé nem találkozhatnak, hajótöröttek mind a ketten.

Indulás előtt, a teraszon

*Elindul végül, mintha lehetne,
talált hajszálak nélkül semerre...*
W.I.

A teraszon ülnek. A nő a kávéját kavargatja, hátradől a nádfonatos karosszékekben, nem gondol semmire, félig lehunyt pillái alól figyel szemé sarkából a férfit, ahogy óvatosan beleteszi a két kockacukrot a csészealátétról a kávéjába, és némán kavargatni kezdi a kiskanállal. Nem szólal meg, a férfi kezét nézi, ahogy jár a kanállal a kávécsészében, aztán hirtelen megáll, kiveszi a kávéskanalat, egy önkéntelen mozdulattal a szájához emeli, lenyalja, majd visszateszi a csésze mellé a kistányérra.

A férfi kortyol egyet a kávéjából, köszörülni kezdi a torkát az első korty után, mint aki mondani készül valamit. Többször is megköszörüli egymás után, és csak utána szólal meg, Tízre Almádban kellett volna lennem., ennyit mond maga elé meredve, utána elhallgat, szünetet tart, mintha várna valami megjegyzést, kérdést, amire reagálhat, de a nő hallgat, még magában sem jegyzi meg, hogy Ennél okosabbat is kitalálhattál volna.

A férfi feszengeni kezd, szívesen mondana volna még valamit, kérdezni is kérdezne, például hogy mikor épült ez a ház, mennyiért vették ezt a telket, mert az egyik haverja is pont ilyet szeretne, már megvan a telek, egy ilyen könnyűszerkezetes kis ház pont jó lenne rá, persze, kérdés, hogy mennyiből jönne ki, lehet, hogy érdemesebb lenne a telket eladni, és venni valami kisebb házat, mert most aztán tényleg öngyilkosság építkezésbe belevágni, de valahol lagnia kell. Ez mind megfordul a fejében.

A nő továbbra is hallgat, ettől ő egyre feszültebb, csupán abban biztos, hogy legszívesebben a kávéját is itt hagyná, most rögtön felállna, de mintha megmagyarázhatatlan bénultság szállt volna a lábába, valami mégis ott marasztalja a nádfonatos karosszékekben.

Pedig a nő sem bánna már, ha elmenne, szeretne magára maradni a gondolataival. Egyre kínosabb a csend, de ez nem feszélyezi. A szék karfáját kezdi babrálni, egy helyen megbomlott a fonat, elég hosszan kilóg egy szál belőle, azt piszkálgatja, oda-vissza hajlítgatja, de letörni nem akarja, éppen csak addig a pontig hajlítja, ameddig biztos benne, hogy nem pattan meg.

Az utolsó korty kávé nagyon édes, Megint nem kavartam fel rendesen, gondolja magában a férfi, és szívesen inna rá egy pohár vizet, de nem akar már kérni, nehogy annyival is tovább kelljen maradnia, amíg azt megissza. Már semmit nem mond, mielőtt felállna, de előbb eltolja maga elől a kávécsészét, mintha jelezné, hogy elvihetik, nem kér többet, aztán két kézzel párszor végigdörzsöli fehér nadrágos combját, mint aki elzsibbadt az ülésben.

Miközben feláll, ugyanazzal a mozdulattal nyúl a kistányér felé, hogy visszaviszi a házba, de a nő ültében jó erősen megfogja az alkarját, ránéz, összevonja a szemöldökét, és közben ő is feláll, felhúztatja magát, a férfi kinyújtott karja kicsit meg is billen, de azért megtartja. Felegyenesedik, megáll mellette, elengedi karját, és némán elindul mellette a kocsifelé.

A távirányító kettős pittyenésére a férfi rögtön megkönnyebbül, még kérdezne is valamit, ám a nő arckifejezése láttán elharapja magában a kérdést, hogy mennyire jön ki egy hónapban a rezsi, leszámítva persze a téli hónapokat, mikor nem nagyon tartózkodik itt, legtöbbször visszamegy Pestre a férjéhez, aztán végül csak annyit mond neki, mielőtt beszáll, hogy Na szia!, egy gyors mozdulattal szájon csókolja. A nő nézi, ahogy jószerivel el se helyezkedik az ülésen, de már a helyén a slusszkulcs, gyújtás, hátramenet, ekkor csapja rá az ajtót, mert addig két kézzel fogja. Nézi, ahogy a férfi mosolyog, az ablakból int még, hogy Szia, ő is bólint, visszaint neki, hogy Szia!, aztán a távirányítót maga előtt tartva előrébb megy, kinyitja neki a kaput, és közben a férfi kitolat, az arcát nézi, ahogy a visszapillantó tükörben figyel, hogy meddig mehet még hátra, aztán fékez, még egyszer int, majd hirtelen gázzal elindul, ő meg alsó ajkába harapva néz utána, amíg a kanyarban el nem tűnik a szeme elől. Hirtelen a zsebéhez kap, de nincs ott a telefonja. Miközben nézi, amint a kapuszárny lassan, hangtalanul visszacsúszik a helyére, arra gondol, hogy rácsörög, három csengetés után kinyomja, és ha visszahívja, majd azt mondja neki, hogy véletlen hívásismétlés volt.